

TRUYỆN CỔ NƯỚC MÌNH

*Tôi yêu truyện cổ nước tôi
Vừa nhân hậu lại tuyệt vời sâu xa
Thương người rồi mới thương ta
Yêu nhau dù mấy cách xa cũng tìm
Ở hiền thì lại gặp hiền
Người ngay thì được Phật tiên độ trì
(Trích -Lâm Thị Mỹ Dạ)*

Đoạn thơ trên gợi nhắc triết lý nào của dân gian?

Trong các truyện dân gian sau, truyện dân gian nào thể hiện rõ nhất triết lý đó?

An Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy

A

Tấm Cám

B

Lợn cưới áo mới

C

Thánh Gióng

D

Độc văn :

TẮM CẮM

(Truyện cổ tích)

I. Giới thiệu chung

1. Truyện cổ tích

a. Khái niệm

1

Là thể loại tự sự bằng văn xuôi, kể lại sự tích các vị thần sáng tạo thế giới tự nhiên và văn hóa, phản ánh nhận thức, cách hình dung của người thời cổ về nguồn gốc của thế giới và đời sống con người.

2

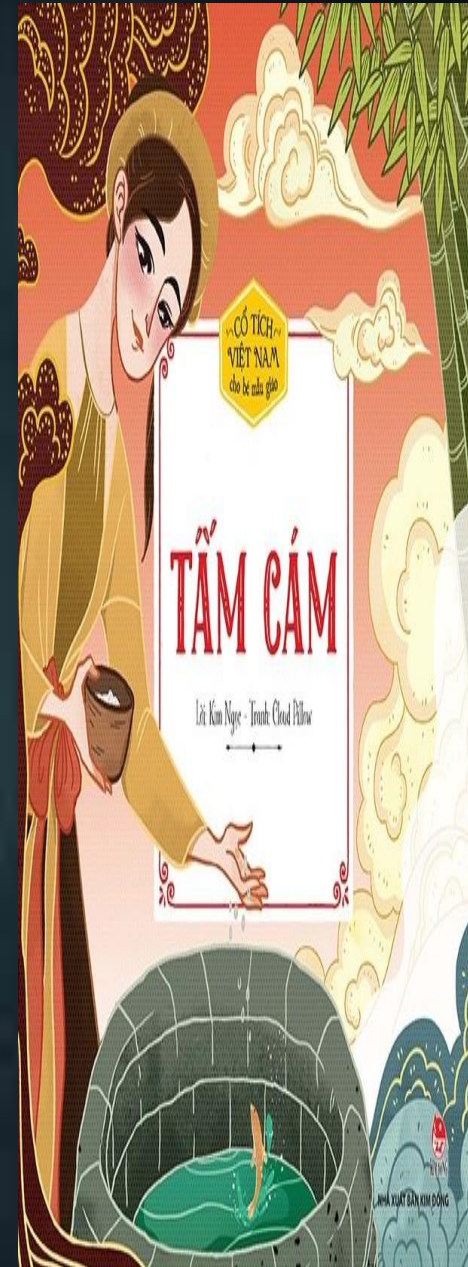
Là thể loại tự sự bằng văn vần hoặc văn vần kết hợp với văn xuôi, kể lại những sự kiện lớn có ý nghĩa quan trọng đối với số phận cộng đồng.

3

Là thể loại tự sự bằng văn xuôi, thường kể về số phận của các kiểu nhân vật: người mồ côi, người em, người lao động giỏi, người dũng sĩ, người thông minh, chàng ngốc... qua đó thể hiện quan niệm đạo đức, lý tưởng và mơ ước của nhân dân về hạnh phúc và công lý xã hội.

4

Là thể loại trữ tình bằng văn vần, diễn tả đời sống nội tâm của con người. Dân ca khác ca dao ở chỗ kết hợp giữa lời với giai điệu nhạc.

I. Giới thiệu chung

1. Truyện cổ tích

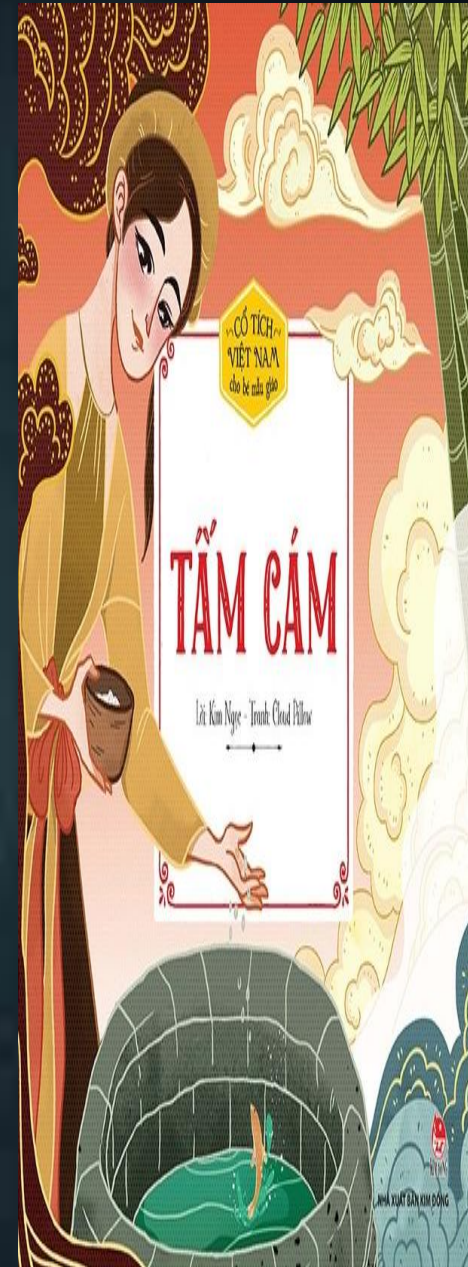
a. Khái niệm

b. Phân loại

Truyện
cổ tích
về loài
vật

Truyện
cổ tích
thần kỳ

Truyện
cổ tích
sinh hoạt

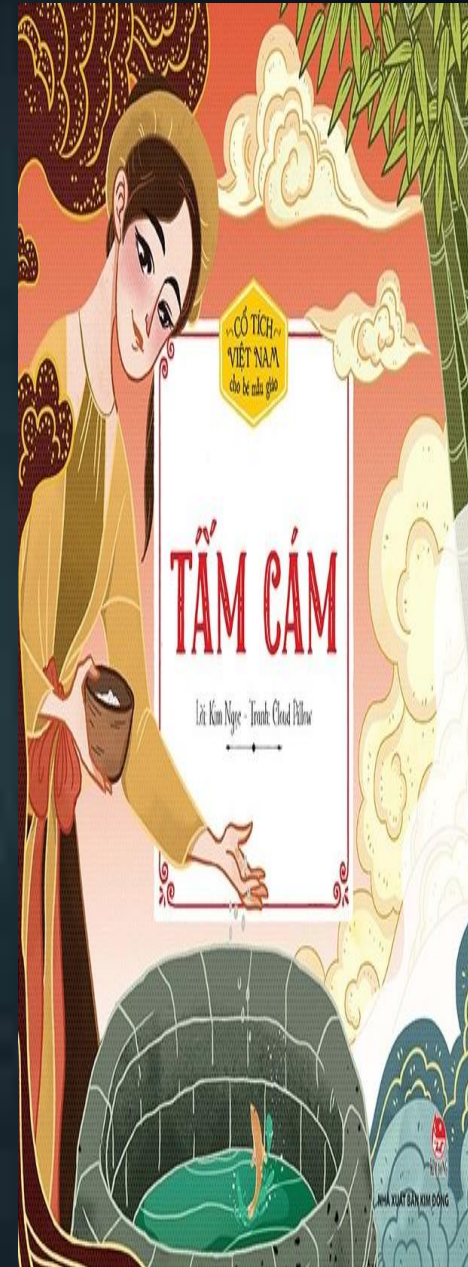
I. Giới thiệu chung

1. Truyện cổ tích

- Khái niệm
- Phân loại
- Một số đặc điểm của truyện cổ tích thần kì

Nội dung

Nghệ thuật

I. Giới thiệu chung

1. Truyện cổ tích

- Khái niệm
- Phân loại
- Một số đặc điểm của truyện cổ tích thần kì

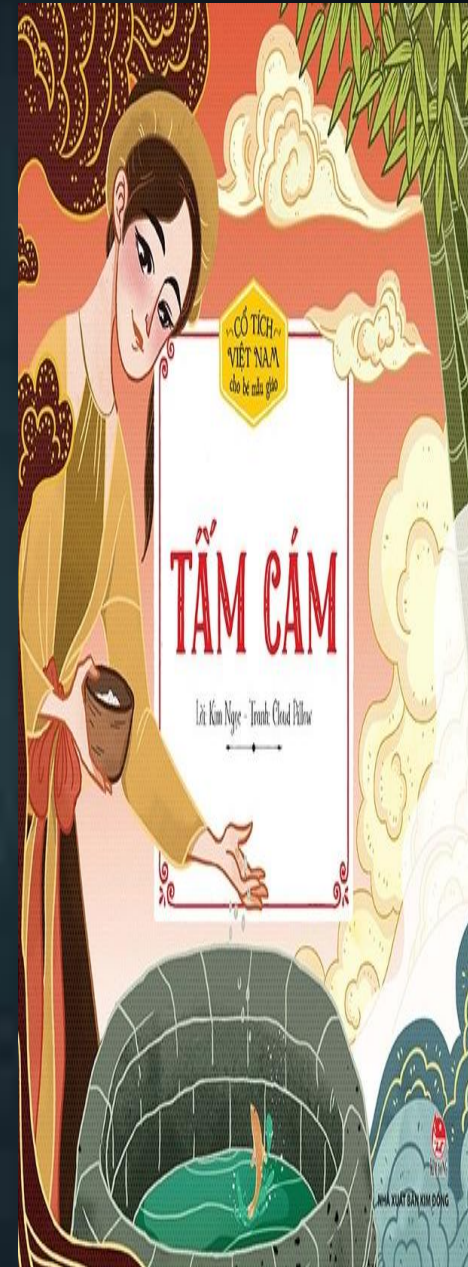
Nội dung

Phản ánh số phận của
những người nhỏ bé bất
hạnh

Thể hiện mơ ước khát
vọng về một cuộc sống
hạnh phúc, về một xã hội
công bằng

Giá trị hiện thực sâu sắc

Giá trị nhân đạo (nhân
văn lớn)

I. Giới thiệu chung

1. Truyện cổ tích

- Khái niệm
- Phân loại
- Một số đặc điểm của truyện cổ tích thần kì

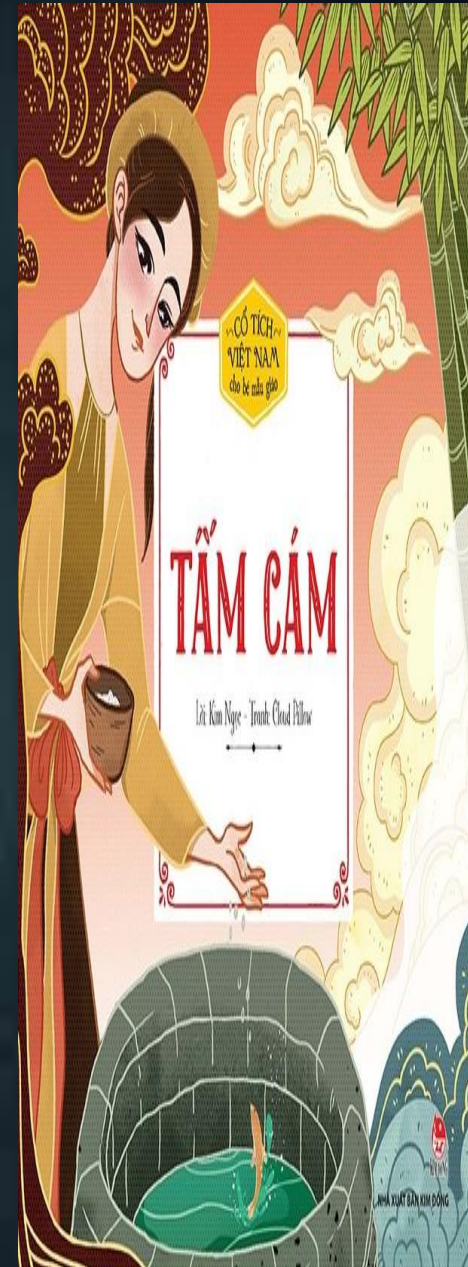
Nghệ thuật

Nhân vật: Mồ côi, người em út, người con riêng, người dị hình...

Cốt truyện : 5 phần

Cách kể: "Ngày xưa ngày xưa..." -> Phiếm chỉ thời gian, không gian, nhân vật.

Sử dụng nhiều chi tiết hoang đường, kì ảo

I. Giới thiệu chung

1. Truyện cổ tích

2. Truyện cổ tích "*Tẩm Cẩm*"

a) Vị trí:

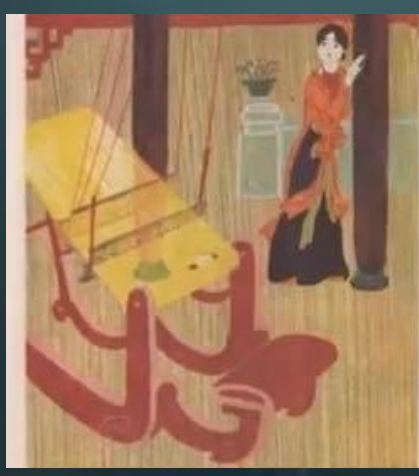
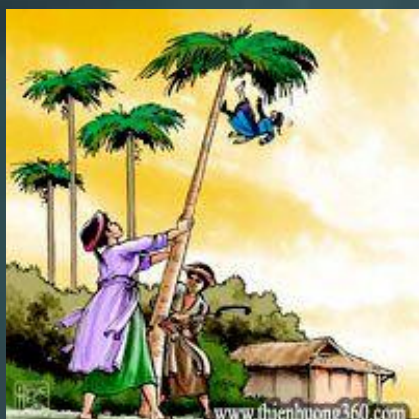
Tiêu biểu nhất cho thể loại truyện cổ tích thần kỳ

b) Tóm tắt cốt truyện

TÓM TẮT TRUYỆN “TÂM CẨM” THEO TRANH

I. Giới thiệu chung

1. Truyện cổ tích

2. Truyện cổ tích "*Tẩm Cẩm*"

a) Vị trí:

Tiêu biểu nhất cho thể loại truyện cổ tích thần kỳ

b) Tóm tắt cốt truyện

c) Bố cục: 3 phần

- Mở truyện: Giới thiệu hai nhân vật chính
- Thân truyện: Kể lại diễn biến mâu thuẫn, xung đột giữa Tẩm với mẹ con Cẩm.
- Kết truyện: Kết cục nhân vật

I. Giới thiệu chung

II. Đọc – hiểu chi tiết

1. Mở truyện: Giới thiệu nhân vật Tấm và Cám

Tấm

Mồ côi

Phải làm lụng vất vả

Chăm chỉ, hiền lành

Bất hạnh

Cám

Được ở cùng mẹ

Được nuông chiều

Lười biếng

Hạnh phúc

I. Giới thiệu chung

II. Đọc – hiểu chi tiết

1. Mở truyện: Giới thiệu nhân vật Tẩm và Cẩm

Tẩm

Cẩm

Bất hạnh

Hạnh phúc

→ Cách giới thiệu ngắn gọn -> hai thân phận, hai hoàn cảnh trái ngược nhau, đó chính là **nền tảng của mâu thuẫn** giữa Tẩm và Cẩm.

I. Giới thiệu chung

II. Đọc – hiểu chi tiết

1. Mở truyện: Giới thiệu nhân vật Tắm và Cắm

2. Thân truyện: Diễn biến mâu thuẫn, xung đột giữa Tắm và mẹ con Cắm

a. Chặng 1: Trước khi Tắm trở thành hoàng hậu

Sự việc, chi tiết	Hành động của Tấm	Hành động của mẹ con Cám
Đi bắt tép ↓ Mâu thuẫn bắt đầu nảy sinh	- Mải miết bắt được giỏ đầy - Tin lời Cám đi gọi đầu - Bị Cám lấy hết tép trong giỏ	- Nhờn nhờ, hái hoa, bắt bướm - Lừa Tấm - Trút hết tép trong giỏ của Tấm
Nuôi bống ↓ Mâu thuẫn phát triển cao hơn	- Mỗi bữa giành 1 bát cơm cho bống, trò chuyện cùng - Nghe lời dì ghẻ, đi chăn trâu xa - Bị mất cá bống	- Rình học cách gọi bống - Lừa Tấm đi chăn trâu xa - Giết bống ăn thịt
Đi hội ↓ Dự báo sẽ nảy sinh mâu thuẫn mới	- Ở nhà nhặt thóc, không được đi hội - Khóc, Bụt hiện lên giúp... - Đánh rơi hài... - Thử vừa hài - Trở thành hoàng hậu	- Trộn thóc gạo, xúng xính đi hội - Cười nhạo Tấm... - Hằn học nhìn Tấm thành hoàng hậu
	Hiền lành, chăm chỉ, nhường nhịn, thật thà, nhân hậu -> phẩm chất tốt đẹp	Lười nhác, lừa lọc, ích kỉ, độc ác -> Bản chất xấu xa

I. Giới thiệu chung

II. Đọc – hiểu chi tiết

1. Mở truyện: Giới thiệu nhân vật Tấm và Cám

2. Thân truyện: Diễn biến mâu thuẫn, xung đột giữa Tấm và mẹ con Cám

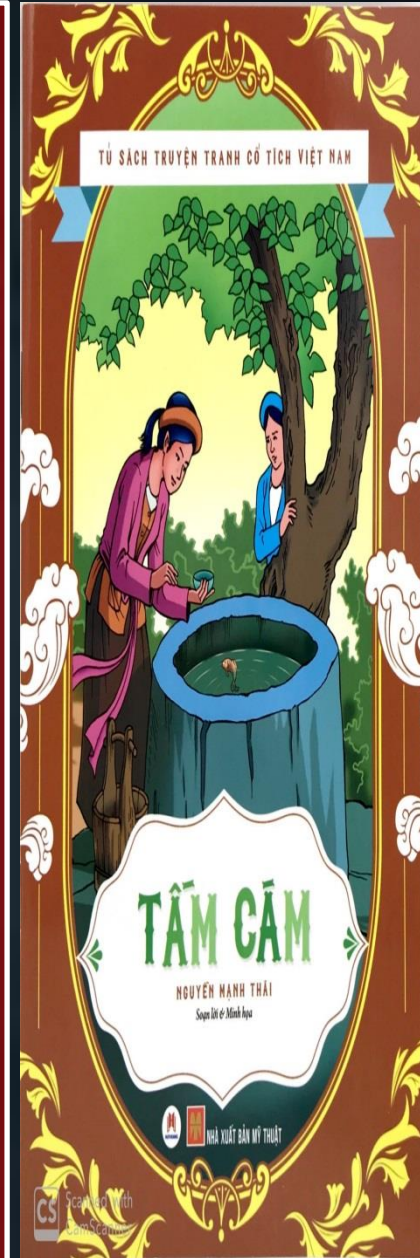
a. Chặng 1: Trước khi Tấm trở thành hoàng hậu

Mâu thuẫn giữa Tấm và mẹ con Cám (mâu thuẫn gia đình): là mâu thuẫn giữa con riêng - mẹ ghẻ, giữa hai chị em cùng cha khác mẹ. Thực chất là mâu thuẫn giữa người lao động và người bóc lột, giữa thiện và ác trong xã hội.

Tấm là cô gái hiền lành, lương thiện, luôn được Bụt giúp đỡ... .

Vai trò, ý nghĩa của yếu tố thần kỳ (Bụt):

- + Luôn xuất hiện đúng lúc, an ủi, nâng đỡ khi Tấm gặp khó khăn mà không thể tự vượt qua.
- + Thúc đẩy sự phát triển của cốt truyện.
- + Thể hiện: Ước mơ về hạnh phúc, về sự công bằng, khát vọng đổi đời; triết lý "ở hiền gặp lành".

I. Giới thiệu chung

II. Đọc – hiểu chi tiết

1. Mở truyện: Giới thiệu nhân vật Tấm và Cám

2. Thân truyện: Diễn biến mâu thuẫn, xung đột giữa Tấm và mẹ con Cám

a. Chặng 1: Trước khi Tấm trở thành hoàng hậu

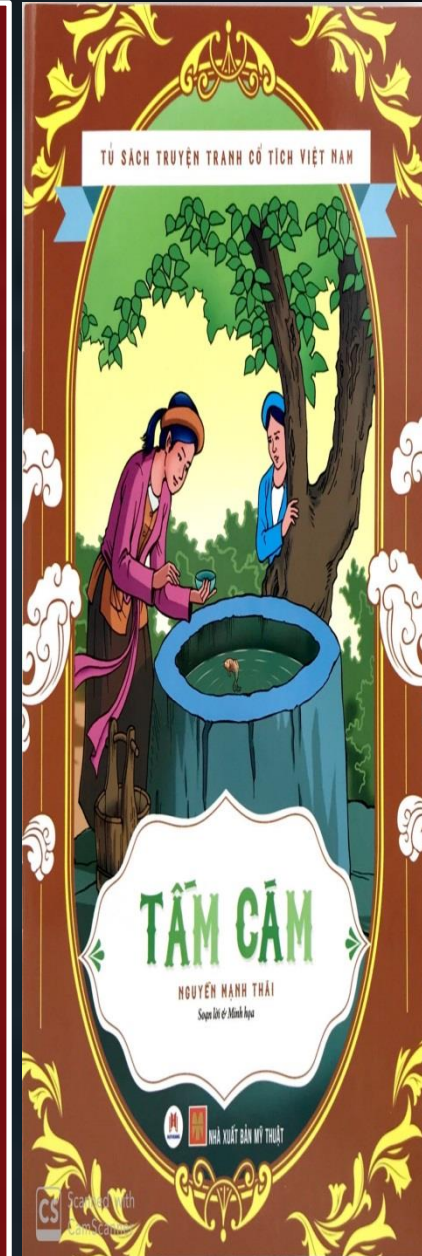
b. Chặng 2: Sau khi Tấm trở thành hoàng hậu

❖ Tấm về giỗ bố

Tấm	Mẹ con Cám
- Vâng lời dì, trèo hái cau - Tấm chết	- Sai Tấm trèo hái cau - Chặt gốc cau
↓	↓
Hiếu thảo	Tham vọng

Mâu thuẫn lên đến đỉnh điểm, phát triển thành xung đột mất - còn dữ dội, mâu thuẫn gia đình -> mâu thuẫn xã hội

TẮM CẮM (Truyện cổ tích)

I. Giới thiệu chung

II. Đọc – hiểu chi tiết

1. Mở truyện: Giới thiệu nhân vật Tắm và Cắm

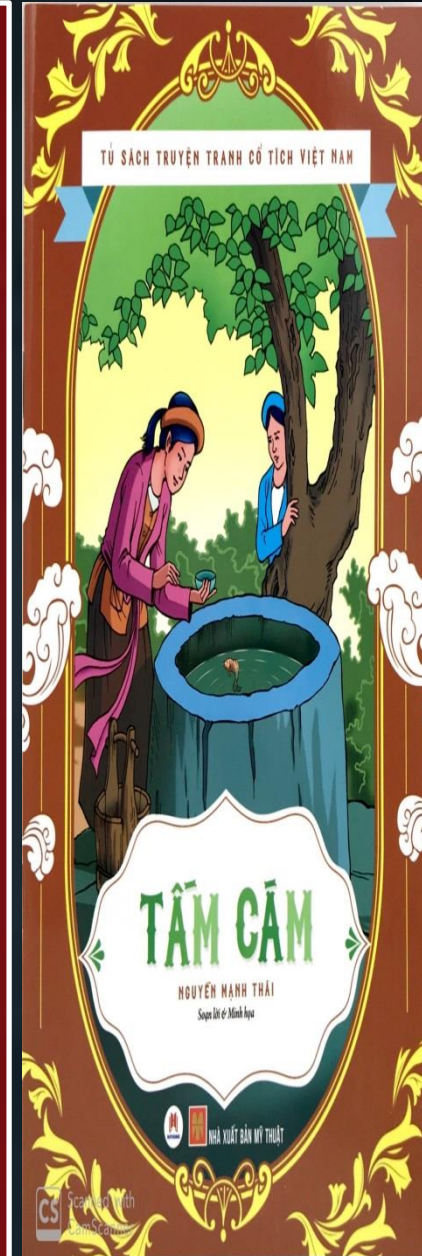
2. Thân truyện: Diễn biến mâu thuẫn, xung đột giữa Tắm và mẹ con Cắm

a. Chặng 1: Trước khi Tắm trở thành hoàng hậu

b. Chặng 2: Sau khi Tắm trở thành hoàng hậu

❖ Tắm về giỗ bố

❖ Tắm hóa thân

	Tấm	Cám
Lần 1	- Hóa thành chim vàng anh - Báo hiệu sự có mặt của mình bằng lời nhắc nhở Cám	- Mách mẹ - Giết chết chim - Chôn lông chim
Lần 2	- Cây xoan đào tỏa bóng mát	- Sai chặt cây, lấy gỗ làm khung cửi
Lần 3	- Khung cửi: kêu, rửa, kết tội, tuyên chiến	- Đốt khung cửi - Tro đổ xa cung vua
Lần 4	- Quả thị - Rơi vào bị bà hàng nước	- Không hay biết gì

Ý nghĩa của sự hóa thân

Phản ánh tính chất gay gắt quyết liệt trong cuộc đấu tranh giữa cái thiện với cái ác.

Thể hiện sức sống, tâm hồn khỏe khoắn và khát vọng sống mãnh liệt của người lao động.

Thể hiện tinh thần lạc quan, yêu đời và niềm tin mạnh mẽ của nhân dân lao động về cái thiện luôn chiến thắng cái ác

Thể hiện quan niệm của nhân dân về hạnh phúc: hạnh phúc không phải tìm đâu xa mà ở ngay trên cõi đời này...

I. Giới thiệu chung

II. Đọc – hiểu chi tiết

1. Mở truyện: Giới thiệu nhân vật Tấm và Cám

2. Thân truyện: Diễn biến mâu thuẫn, xung đột giữa Tấm và mẹ con Cám

3. Kết truyện

❖ Sự trở về của Tấm

- Từ quả thị -> thành cô Tấm xinh đẹp
- Nhờ miếng trầu têm cánh phượng, vua nhận ra vợ mình, hai người tái ngộ.

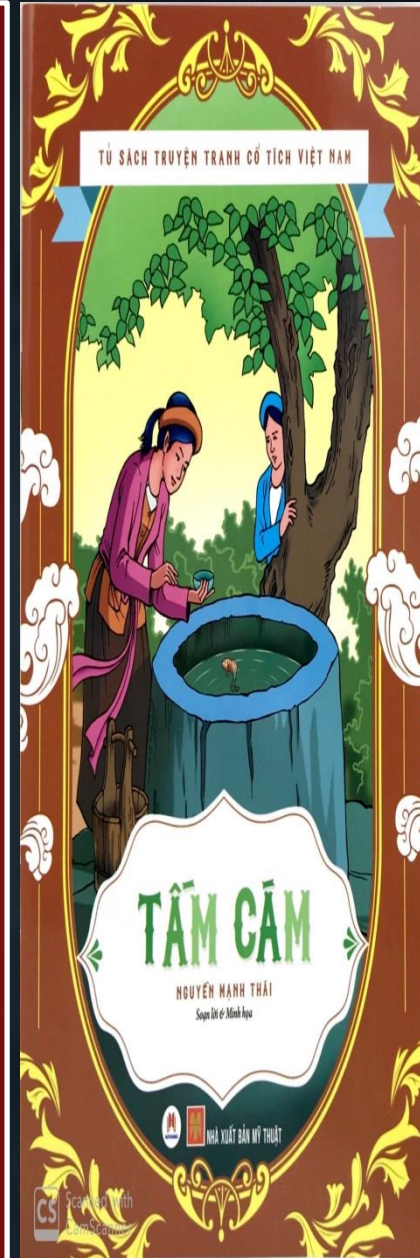
-> Tấm được trả lại hạnh phúc

❖ Tấm trừng trị Cám

- Cám chết
- Mụ dì ghẻ cũng lăn đùng ra chết

Đây là kết thúc có hậu:

- Thể hiện quan niệm của nhân dân về hạnh phúc, cái thiện luôn chiến thắng cái ác, cái ác phải bị trừng trị thích đáng, cái ác không thể chung sống với cái thiện.
- Thể hiện ước mơ của nhân dân về cuộc sống hạnh phúc, về xã hội công bằng, về sự đổi đời của người lao động

I. Giới thiệu chung

II. Đọc – hiểu chi tiết

III. Tổng kết

1. Nội dung:

- *Tấm Cám* trước hết phản ánh chân thực mâu thuẫn, xung đột trong các gia đình phụ quyền và xã hội của giai cấp.
- Biểu dương sức sống mãnh liệt, dẻo dai của người lao động bị áp bức trong hoàn cảnh nghiệt ngã.
- Gửi gắm ước mơ về công bằng xã hội của nhân dân lao động.

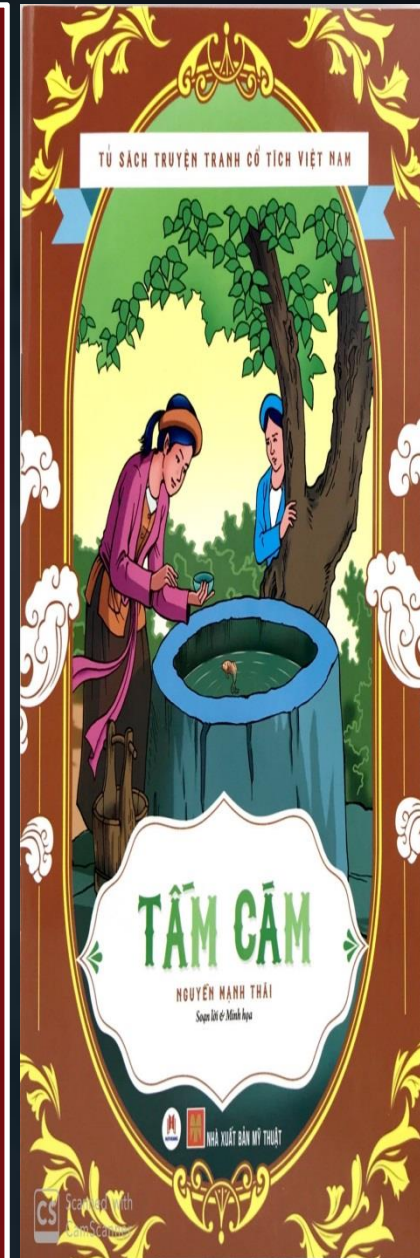
2. Nghệ thuật:

- Nghệ thuật kể chuyện hấp dẫn nhờ sử dụng yếu tố kỳ ảo kết hợp những đoạn văn vần, dễ nhớ, dễ thuộc, sinh động.
- Nghệ thuật xây dựng nhân vật
 - + Đặt nhân vật trong tình huống nghiệt ngã.
 - + Khắc họa tính cách nhân vật trong sự vận động, biện chứng tự nhiên.

- Kết cấu:

+ Tổ chức theo diễn biến của những xung đột đầy kịch tính.

+ Kết thúc có hậu

LUYỆN TẬP

Bài tập 1

Chỉ ra những thể loại đặc trưng của truyện cổ tích thần kỳ được biểu hiện trong truyện cổ tích *Tấm Cám*.

Bài tập 2

Truyện *Tấm Cám* phản ánh những ước mơ gì của nhân dân? (Câu hỏi 5 Sgk T83).

VẬN DỤNG

Bài tập 1: Đoạn thơ sau cho em biết những gì về thân phận và phẩm chất của Tấm:

*"Dịu dàng là thế Tấm ơi!
Mà sao em phải thiệt thòi bởi đâu
Phận nghèo hôm sớm dãi dầu
Hóa bao nhiêu kiếp ngọt ngào... đa đoan"
(Lời của Tấm- Ánh Tuyết)*

Bài tập 2: Trong một bài thơ của mình, Puskin có viết:

*"Truyện cổ tích là bịa đặt
Nhưng ẩn chứa bài học
Cho lớp trẻ hiền ngoan"*

Theo em, Puskin muốn nói gì với người đọc qua những vần thơ trên?

MỞ RỘNG, BỔ SUNG, PHÁT TRIỂN Ý TƯỞNG SÁNG TẠO

BÀI 1

Miếng trầu có ý nghĩa như thế nào trong đời sống văn hóa của người Việt Nam? Ngoài truyện *Tám Cám*, anh (chị) hãy kể ra những câu ca dao, tục ngữ hay truyện cổ tích có hình ảnh miếng trầu.

BÀI 2

Viết lại truyện *Tám Cám* với một kết thúc theo suy nghĩ và ước vọng của bản thân.

BÀI 3

"Ở hiền gặp lành", "Thiện thắng ác", "Ác giả ác báo", "Tham thì thâm", "Gieo gió gặt bão" hay một triết lý khác? Triết lý nào đúng nhất cho truyện cổ tích *Tám Cám*? Hãy viết một bài văn biện luận cho triết lý mà mình lựa chọn.

*Thank
you*

